

Overgangsperioden, synes det at være Udtryk for en sund og livskraftig Indstilling; naar Forfatterne derimod foreslaar, at Staten bl. a. skal hjælpe ved at gennemføre en langsom Afvikling af Erstatningsvareproduktionen, er dette en noget mærkelig Form for »Plan«. Ved Forudseenhed skulde man dog netop søge at undgaa eller mindske saadanne Tilpasningsvanskeligheder. — Forfatterne mener ogsaa, at Staten sandsynligvis maa komme til at hjælpe paa Initiativet ved en kraftig Kreditindsprøjtning. Denne Indsprøjtning synes dog allerede at have fundet Sted. — Forfatterne bekender sig ikke til en almindelig Socialisering, og naar de i deres Konklusion anbefaler en Samordning af alle Krigs- og Krisetidens Kontorer, Raad og Nævn i en stor Fællesinstitution, saaledes at disse Institutioner ikke længere faar »Midlertidighedens Karakter« over sig, kan man maaske betragte dette som Udtryk for *idola specus*.

Sproget: Stilen er klar og letflydende, til Tider (saaledes ved Fremstillingen af Forholdene ude i Verden) endog fortrinlig, en Gang imellem dog en Smule »manuduktøragtig«, svingende mellem Flotheder (»Krigsfinansieringen starter med«, der maatte »nødvendigvis blive *Ebbe i Kassen*«) og Archaismer (»Lad os *beskue* Problemet,« »den sorte Plet paa Tredivernes ellers paa mange Punkter saa *rosværdige* Politik«). Er det Arbejdsdelingen inden for Kompagniskabet, der her gør sig gældende? — Henvisningerne er ikke altid tydelige: Tabellen til S. 68 staar saaledes 1½ Side længere fremme, den S. 84 »vedføjede Oversigt« maa man paa egen Haand finde paa S. 94.

Alt i alt en Bog, som med sine mange gode Tal, autoritative Citater og overskuelige Fremstilling giver Læseren et godt Grundlag for at danne sig et Begreb om Problemerne paa Tærskelen mellem Krig og Fred.

E. Lyngø.

Bjørn Svensson: Livsforsikring. Nyt nordisk Forlag, Arnold Busck. 1944. 115 Sider + Tabeller. Kr. 4,50.

Siden Bjørn Svensson's lille Bog om Livsforsikring udkom i Maj Maaned i Aar, har der været livlig Diskussion om de deri rejste Problemer saavel i Dagblade og mere eller mindre neutrale Tidsskrifter som i den egentlige Fagpresse, og Livsforsikringens Folk har overalt taget kraftigt til Genmæle mod de svensson'ske Synspunkter — og det er der intet at sige til set fra Selskabernes Side, for det er unægtelig nogle meget voldsomme Angreb, Forfatteren retter mod en Branche, som ingen hidtil har vovet at angribe med større Styrke.

Den efter Anmelderens Skøn vægtigste Indvending, som Svensson retter mod den danske Livsforsikringsbranche, er, at den ikke har formaaet paa tilfredsstillende Maade at løse den Hovedopgave, som maa tilkomme Livsforsikringsselskaberne i et moderne Samfund, nemlig at give unge Forsørgere Adgang til for en relativt overkommelig Præmie i Dødstilfælde at sikre deres efterladte en Sum, der virkelig kan være af Betydning for deres Forsørgelse og ikke blot er en Skilling til Hjælp i den første vanskelige Tid. I Stedet — hævder Forfatteren — har Selskaberne paataget sig en Opgave — nemlig Opsparingen — som løses lige saa godt eller bedre af Sparekasserne. Selskaberne burde efter Forfatterens Opfattelse i højere

Overgangsperioden, synes det at være Udtryk for en sund og livskraftig Indstilling; naar Forfatterne derimod foreslaar, at Staten bl. a. skal hjælpe ved at gennemføre en langsom Afvikling af Erstatningsvareproduktionen, er dette en noget mærkelig Form for »Plan«. Ved Forudseenhed skulde man dog netop søge at undgaa eller mindske saadanne Tilpasningsvanskeligheder. — Forfatterne mener ogsaa, at Staten sandsynligvis maa komme til at hjælpe paa Initiativet ved en kraftig Kreditindsprøjtning. Denne Indsprøjtning synes dog allerede at have fundet Sted. — Forfatterne bekender sig ikke til en almindelig Socialisering, og naar de i deres Konklusion anbefaler en Samordning af alle Krigs- og Krisetidens Kontorer, Raad og Nævn i en stor Fællesinstitution, saaledes at disse Institutioner ikke længere faar »Midlertidighedens Karakter« over sig, kan man maaske betragte dette som Udtryk for *idola specus*.

Sproget: Stilen er klar og letflydende, til Tider (saaledes ved Fremstillingen af Forholdene ude i Verden) endog fortrinlig, en Gang imellem dog en Smule »manuduktøragtig«, svingende mellem Flotheder (»Krigsfinansieringen starter med«, der maatte »nødvendigvis blive *Ebbe i Kassen*«) og Archaismer (»Lad os *beskue* Problemet,« »den sorte Plet paa Tredivernes ellers paa mange Punkter saa *rosværdige* Politik«). Er det Arbejdsdelingen inden for Kompagniskabet, der her gør sig gældende? — Henvisningerne er ikke altid tydelige: Tabellen til S. 68 staar saaledes 1½ Side længere fremme, den S. 84 »vedføjede Oversigt« maa man paa egen Haand finde paa S. 94.

Alt i alt en Bog, som med sine mange gode Tal, autoritative Citater og overskuelige Fremstilling giver Læseren et godt Grundlag for at danne sig et Begreb om Problemerne paa Tærskelen mellem Krig og Fred.

E. Lyngø.

Bjørn Svensson: Livsforsikring. Nyt nordisk Forlag, Arnold Busck. 1944. 115 Sider + Tabeller. Kr. 4,50.

Siden Bjørn Svensson's lille Bog om Livsforsikring udkom i Maj Maaned i Aar, har der været livlig Diskussion om de deri rejste Problemer saavel i Dagblade og mere eller mindre neutrale Tidsskrifter som i den egentlige Fagpresse, og Livsforsikringens Folk har overalt taget kraftigt til Genmæle mod de svensson'ske Synspunkter — og det er der intet at sige til set fra Selskabernes Side, for det er unægtelig nogle meget voldsomme Angreb, Forfatteren retter mod en Branche, som ingen hidtil har vovet at angribe med større Styrke.

Den efter Anmelderens Skøn vægtigste Indvending, som Svensson retter mod den danske Livsforsikringsbranche, er, at den ikke har formaaet paa tilfredsstillende Maade at løse den Hovedopgave, som maa tilkomme Livsforsikringsselskaberne i et moderne Samfund, nemlig at give unge Forsørgere Adgang til for en relativt overkommelig Præmie i Dødstilfælde at sikre deres efterladte en Sum, der virkelig kan være af Betydning for deres Forsørgelse og ikke blot er en Skilling til Hjælp i den første vanskelige Tid. I Stedet — hævder Forfatteren — har Selskaberne paataget sig en Opgave — nemlig Opsparingen — som løses lige saa godt eller bedre af Sparekasserne. Selskaberne burde efter Forfatterens Opfattelse i højere

Grad, end Tilfældet er nu, søge at interessere Publikum for de rene Livsforsikringer — d. v. s. saadanne Forsikringer, hvor Forsikringssummen kun udbetales i Tilfælde af forsikredes Død inden for en nærmere afgrænset Periode, men ikke ved Opnaaelse af en bestemt Alder, og som saaledes, fordi der ikke er noget Opsparingselement, skulde kunne tegnes mod en ret lav Præmie. I denne Forbindelse peger Forfatteren paa, at Selskaberne, i Modsætning til, hvad der er Tilfældet i Øjeblikket, navnlig burde sørge for at holde disse Forsikringer i en Pris, der kun dækker den faktiske Dødsrisiko, med fornødent Sikkerhedstillæg og Administrationstillæg. Herved vilde denne Forsikringsform efter Forfatterens Mening vinde forøget Udbredelse. Som det nu er, fører den — delvis paa Grund af for høje Præmier — en alt for upaaagtet Tilværelse.

Det er vel et Spørgsmaal, om Skylden for de rene Livsforsikrings ringe Popularitet alene kan lægges paa Selskaberne; en Del af Aarsagerne hertil maa sikkert søges i Publikums Uvilje mod at tegne en Forsikring, hvor man kan »risikere« ikke at faa noget udbetalt, fordi den forsikrede opnaar en bestemt Alder. At denne Uvilje er ganske irrationel, er noget andet, og der burde utvivlsomt bl. a. fra Selskabernes Side gøres en Indsats for at faa Publikum til at forstaa dette og i højere Grad tegne de rene Livsforsikringer.

En anden vigtig Anke, som Bjørn Svensson anfører, er den store Forskel mellem de enkelte Selskabs Priser paa Livsforsikringer, en Forskel, der, naar Bonusudbetalingen medregnes, løber op til henved 40 pCt., naar man sammenligner det dyreste og det billigste Selskab. Naar en saa betydelig Prisforskel kan opretholdes, skyldes det, at vi her har at gøre med et typisk Tilfælde af ufuldkommen Konkurrence; der er ganske vist mange Konkurrenter, og de »Varer«, som de forskellige Selskaber udbyder, har visse Hovedtræk fælles; men Selskaberne konkurrerer ikke ved Hjælp af Priserne; tværtimod er det saaledes, at Selskaberne med faa Undtagelser ikke udleverer deres Prislister, hvorfor det er umuligt at foretage en direkte Sammenligning mellem de forskellige Selskabs Priser. Konkurrencen foregaar derimod ved Hjælp af forskellige Former for Bonus, ved Reklame o. lign. og ikke mindst ved en ihærdig Agentvirksomhed, Virkemidler, der alle tilsigter at skabe en særlig Kundekreds for det enkelte Selskab og derved gøre det muligt at føre en af Konkurrenterne delvis uafhængig Prispolitik. Fra Branchens Side har man specielt med Hensyn til Bonusberegningens Forskelligheder henvist til, at denne kan skyldes en mere eller mindre forsigtig Vurdering af Fremtiden; men da Forholdet mellem de enkelte Selskaber ikke har forskudt sig synderligt paa dette Omraade i Tidens Løb, virker Argumentationen ikke overbevisende.

En af Grundene til, at det er nødvendigt for Selskaberne at opkræve de høje Præmier, er efter Forfatterens Mening de store Administrationsomkostninger, hvoriblandt navnlig Udgifterne ved Akkvisitionen springer i Øjnene. Ogsaa Præmieopkrævningen kan være kostbar, særlig naar Betalingen sker i smaa hyppige Rater, og det er jo uheldigvis navnlig Tilfældet ved de saakaldte Folkeforsikringer, der især søger deres Publikum blandt de mindrebemidlede, et Forhold, som Svensson klart dokumenterer ved at vise, at Administrationsomkostningerne i de Selskaber, der har specialiseret sig i saadanne Forsikringer, er ganske særlig høje.

Paa Baggrund af disse Betragtninger stiller Forfatteren Krav om — for-

uden Offentliggørelse af Selskabernes Prislister — at der indføres Priskontrol med Livsforsikringsselskaber, og han kan derfor nu glæde sig over, at en saadan Kontrol er blevet gennemført ved en — allerede i længere Tid forberedt — handelsministeriel Bekendtgørelse i Oktober Maaned, som overdrager Forsikringsraadet den Opgave at bringe Prislovens almindelige Regler til Anvendelse paa Forsikringsselskaberne.

Specielt den ihærdige Anvendelse af Akkvisitører drager Bjørn Svensson skarpt til Felts imod, idet han hævder, at den er ved at gaa over Gevind, saaledes at Folk ofte overtales til at tegne Forsikringer, som de ikke har Raad til at opretholde i det lange Løb, hvad der bl. a. illustreres af den Kendsgerning, at den ureglementerede Afgang af Policer i de første Aar udgør ikke mindre end ca. 60 pCt. af Nytegningerne. Om man for at komme dette Uvæsen til Livs kan gaa saa vidt, som Bjørn Svensson foreslaar, at forbyde Agenterne at henvende sig til Folk uden at være anmodet derom, turde være tvivlsomt, men der er næppe nogen Tvivl om, at der her er et Punkt, hvor der uden Skade kunde skæres ned paa Omkostningerne.

Herudover anfører Forfatteren endnu en Række Indvendinger, men det vilde føre for vidt at gaa ind paa dem alle. Om han har Ret i fuldt Omfang paa alle Punkter, lader sig naturligvis kun afgøre paa Grundlag af et intimt Kendskab til Branchen. Man kan ikke helt frigøre sig for et Indtryk af, at han paa sine Steder har bygget paa et lidt for spinkelt Materiale, og han har en Tilbøjelighed til at stille Tingene paa Spidsen, som ikke ubetinget er af det gode. Men i det store og hele maa hans Angreb vist siges at være berettigede, og de Indlæg, som under den i »Assurandøren« stedfundne Diskussion (der iøvrigt fra begge Sider er præget af en mere tilstræbt »vittig« end egentlig saglig Form) er fremkommet fra Branchens Side, virker ikke synderlig overbevisende — dertil gaar de for lidt ind paa Hovedpunkterne.

I Afsnittet »Forslag til en Sanering« antyder Forfatteren kort, hvilke Veje man kunde tænke sig at gaa for at udbedre Livsforsikringens svage Sider. Han foreslaar her dels at fratage Selskaberne Retten til at arbejde med den almindelige Opsparing, for derved at tvinge dem til i højere Grad at interessere sig for den egentlige Livsforsikring, dels at overlade Folkforsikringen til Sygekasserne, som jo i Forvejen har et stort Administrations- og Opkrævningsapparat og derfor vilde kunne paatage sig Opkrævningen med ret smaa Omkostninger. Herved vilde Branchens Arbejdsfelt jo indsnævreres betydeligt, og Forfatterens Forslag om at indskrænke Antallet af Selskaber til to, maa vel ses paa Baggrund heraf. Iøvrigt bærer dette Forslag i høj Grad Kompromis'ets Præg — Forfatteren har ikke turdet løbe Linen ud og foreslaa en egentlig Socialisering af Livsforsikringen, og har derfor valgt denne Mellemvej, som efter hans Mening skulde forene Konkurrencens Fordele med Stordriftens. Dette turde dog være tvivlsomt; Udviklingen paa de fleste andre Omraader viser jo netop, at en effektiv Konkurrence meget vanskeligt kan tænkes gennemført mellem faa store Virksomheder inden for en Branche, medens Stivhed og Bureaukratisme har omtrent de samme Udviklingsmuligheder som under et fuldstændigt Monopol. Det konsekvente vilde være enten at gennemføre det fuldstændige Monopol med kun eet Selskab under offentlig Kontrol — eller at gennemføre saadanne Forholdsregler — f. Eks. Offentliggørelse af Prislister m. v. — at den frie Konkurrence virkelig kunde komme til at udspille sig.

Eet meget vigtigt Punkt berører Bjørn Svensson kun i Forbigaaende — det kan ganske vist heller ikke lægges Branchen til Last — og det er Prisniveauforskydningens Betydning for Livsforsikringens Værdi. Naar Prisniveauet i Løbet af bare 15—20 Aar omtrent fordobles, betyder det, at en Livsforsikring paa f. Eks. 10 000 Kr., der i Tegningsøjeblikket anses for fuldt tilstrækkeligt, naar Udbetalingen f. Eks. 20 Aar senere bliver aktuel, har mistet ca. Halvdelen af sin Værdi. Kunde det ikke opfordre til Gennemførelse af en endnu mere radikal Ordning, end den Bjørn Svensson har været inde paa? — f. Eks. i Forbindelse med Aldersrenten at lade Staten gennemføre en egentlig Efterladtepenionering med Ydelser, der varierer med Priserne, for alle Enker og Børn, der mister den ene eller begge Forældre, og ikke blot som nu for visse Grupper, f. Eks. efterladte efter ulykkesramte. Man vil maaske indvende, at det vilde formidske Opsparingen, men hertil maa det siges, at der selvfølgelig ikke skulde være noget til Hinder for, at Folk frivilligt skulde kunne tegne Livsforsikringer ved Siden af. Og hvor stor er iøvrigt den Nettoopsparing, som aarligt præsteres gennem Livsforsikringsselskaberne med Henblik paa Forsørgelsen af efterladte, naar de udbetalte Erstatninger fraegnes? Endelig kan man jo nævne, at moderne Økonomer ikke under alle Forhold anser en stor og navnlig ikke en fra Aar til Aar uforandret Opsparing for et ubetinget Gode.

Alt i alt maa man sige, at Bjørn Svenssons Bog har formaaet at sætte Tankerne i Sving, og det Røre, den har vakt, kan ikke uden videre overhøres, men maa utvivlsomt til sin Tid give Anledning til, at Myndighederne tager Problemet op til nærmere Overvejelse.

Poul Winding.

H. Zytphen-Adeler: Forretningsordbogen. Gyldendal. 1944. 317 Sider. (634 Spalter). Kr. 10,75.

Den af Sekretær i Justitsministeriet H. Zytphen-Adeler udarbejdede Forretningsordbog prætenderer i Forordet at omfatte handelsmæssige, børs-, bank-, forsikrings-, transport-, told-, bogholderi- og revisionstekniske samt juridiske Udtryk og Vendinger, foruden Mønt, Maal og Vægt.

Af den Publicity, der har været omkring Ordbogen ved dens Udgivelse, fremgik det, at Forbilledet var søgt i en lignende af den norske Bankchef Th. Evanths udgiven Ordbog. Det er ikke første Gang, denne staar som Forbillede for en dansk Handelsordbog. Allerede i 1920 udgav Charles V. Nielsen *Dansk Handelsleksikon* paa Grundlag af Evanths Ordbog.

Af Forordet fremgaar det, at en Række Folk, næsten alle Jurister, har været Forfatteren behjælpelig under Gennemgangen af Bogen i Korrektur. Det kan synes mærkeligt, at Forfatteren ikke i højere Grad har søgt Bistand fra anden Side end den rent juridiske. Da der udtrykkelig er Tale om en Forretningsordbog, og Forfatteren selv er Jurist, vilde det sikkert have gavnet Ordbogen, saafremt der paa det erhvervsøkonomiske Omraade var søgt Bistand, og det ikke alene med Hensyn til Korrekturlæsning, men ogsaa i Valget af Ordmateriale og Terminologi.

Det er ikke her Opgaven systematisk at gennemgaa Ordbogen Spalte for Spalte, men blot at dykke ned hist og her for at belyse dens Ind-